Valiokunnan lausunto TyVL 1/2018 vp─ E 106/2017 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018 (E 106/2017 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten valtioneuvoston selvityksestä. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle 1.3.2018 mennessä.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- EU-erityisasiantuntija Ville Korhonen, valtioneuvoston kanslia
- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- kansainvälisten asioiden johtaja, ylijohtaja Veli-Mikko Niemi, sosiaali- ja terveysministeriö
- asiantuntija Katja Miettinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- kansainvälisten asioiden päällikkö Pekka Ristelä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- kansainvälisten asioiden päällikkö Risto Kousa, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Akava ry
- Suomen Yrittäjät ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa 2018 linjataan sekä Suomen kantoja käynnissä oleviin keskeisiin vaikuttamiskohteisiin että alustavia kantoja tiedossa oleviin keskeisiin tuleviin aloitteisiin. EU-vaikuttamista ohjaa lisäksi kunkin ministeriön toimialaltaan laatima vaikuttamissuunnitelma. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on käsitellyt strategiaa toimialaansa kuuluvien asioiden osalta.

Valmis
5.0

Hallituksen linjauksessa korostetaan ratkaisukeskeistä otetta EU:n kehittämiseen, mitä valiokunta pitää hyvänä. Valiokunta kuitenkin katsoo, että myös EU:n kehittämisen pitkän tähtäimen linjauksista ja visioista tulisi strategiassa käydä keskustelua. Erityistä huomiota valiokunnan mielestä tulee kiinnittää ennakoivaan otteeseen Suomelle ja EU:lle merkittävien vaikuttamiskohteiden tunnistamisessa ja niihin vaikuttamisessa.

Sosiaalinen ulottuvuus

Euroopan parlamentti, EU:n neuvosto ja Euroopan komissio antoivat yhteisen julistuksen sosiaalisten oikeuksien pilarista marraskuussa 2017. Pilarissa esitetään 20 keskeistä periaatetta ja oikeutta, joilla tuetaan oikeudenmukaisia ja moitteettomasti toimivia työmarkkinoita ja hyvinvointijärjestelmiä. Pilarissa määriteltyjen periaatteiden ja oikeuksien toteuttaminen on jäsenvaltioiden, EU:n toimielinten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien yhteinen tehtävä.

Valiokunta toteaa, että vaikka strategiassa korostetaan sosiaalisen Euroopan tärkeyttä, sosiaalista ulottuvuutta käsitellään siinä verraten suppeasti linjaamalla kantoja vain käynnissä oleviin tai suunnitteilla oleviin hankkeisiin. Valiokunta korostaa EU:n tulevaan toimintaan ja sen prioriteetteihin vaikuttamista ja Suomen pitkän tähtäimen tavoitteita sekä niihin liittyvää vaikuttamistyötä.

Valiokunta yhtyy strategian painotuksiin ja sen näkemykseen digitaalisten markkinoiden, alustatalouden ja muiden uusien työn tekemisen tapojen tärkeydestä Euroopan ja Suomen taloudelliselle kasvulle. Valiokunta toteaa, että työn murros edellyttää entistä enemmän huomion kiinnittämistä myös muuttuvan työn sosiaaliseen ulottuvuuteen. Suomen ja EU:n työlainsäädäntö perustuu aikaan, jolloin työtä tehtiin pääasiassa tiettynä aikana kiinteässä paikassa. EU:n vakavana haasteena on vastata työn murrokseen niin, että työn syntymistä voidaan helpottaa ja samalla turvata työntekijän vähimmäissuoja myös jatkossa. Työn murroksessa on huomioitava sosiaali- ja eläketurvan ylläpitämiseksi tarvittavien varojen ja sosiaali- ja eläke-etujen kertyminen.

Suomessa toteutetaan reaaliaikainen tulorekisteri siten, että kaikki palkkatiedot näkyvät järjestelmässä vuoden 2019 alusta ja Kelan ja muiden tahojen maksamat etuudet vuoden 2020 alusta lähtien. Reaaliaikainen tulorekisteri tekee talouden ja verotuksen ennakoimisesta nykyistä helpompaa erityisesti silloin, kun henkilö saa tuloa useasta eri lähteestä ja useasta maasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi edistää yhteisen eurooppalaisen tulorekisterin perustamista ja yhteisten sääntöjen luomista sen toimintaan.

Valiokunta katsoo, että työsuhteen todentamisdirektiivin uudistamisessa tulee huomioida olemassa oleva kattava työehtosopimusjärjestelmä Suomessa ja Pohjoismaissa. Suomen tulee yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa varmistaa, etteivät todentamisdirektiivin mahdolliset muutokset siirrä perusteettomasti työmarkkinaosapuolten sovittavissa olevia kysymyksiä direktiivitasolla säänneltäviksi ja näin vaaranna Suomen ja muiden Pohjoismaiden työehtosopimusjärjestelmien erityispiirteitä.

Elinikäinen oppiminen

EU:n alueella arvioidaan olevan noin 70 miljoonaa huonosti koulutettua aikuista. Työllistymisen, työpaikkojen ja hyvinvoinnin luomiseksi on valiokunnan näkemyksen mukaan tärkeää kiin-

nittää huomiota osaamisen kehittämisen ja elinikäisen oppimisen tärkeyteen muuttuvassa työelämässä ja tehostaa aikuisten koulutusta ja kouluttautumista koko Euroopan alueella. On arvioitu, että Suomessa työn murroksen seurauksena on tarve uudelleenkouluttaa miljoona työssäkäyvää ja 300 000 työntekijän nykyinen työ uhkaa loppua kokonaan vuoteen 2030 mennessä.

EU:ssa elinikäisen oppimisen pohjana pidetään lähinnä peruskoulutuksessa hankittuja vahvoja perustaitoja, jotka mahdollistavat oppimisen myös työuran aikana. Suomessa elinikäinen oppiminen ja aikuiskoulutus nähdään luontevana ja tärkeänä myös työuran aikana, ja aikuisten osallistuminen tutkintoihin johtavaan ammatilliseen tai korkeakoulutukseen on Suomessa eurooppalaisittain poikkeuksellisen laajaa.

Suomi on monessa suhteessa koulutuksen mallimaa. Valiokunta katsoo, että elinikäisen oppimisen kehittäminen ja edistäminen EU:ssa sopisi hyvin Suomen puheenjohtajakauden ohjelmaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 22.2.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tarja Filatov sd
varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr
jäsen Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Martti Talja kesk
jäsen Matti Torvinen sin
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen